

ชื่อสิ่งประดิษฐ์: สเปรย์สมุนไพรบรรเทาอาการปวดกล้ามเนื้อ

ชื่อผู้ประดิษฐ์/คิดค้น: นางพนิดา มากนุษย์ น.ส.ปิยะนันต์ ฝาชัยภูมิ

ผู้นำเสนอผลงาน: นางสาวปิยะนันต์ ฝาชัยภูมิ ตำแหน่ง เจ้าพนักงานสาสุขแพทย์แผนไทย
โรงพยาบาลภักดีชุมพล จังหวัดชัยภูมิ

ความเจ็บปวดเป็นปัญหาที่สำคัญทางด้านสุขภาพของคนไทยเพราะเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความทุกข์ทรมาน และบั่นทอนคุณภาพชีวิตของบุคคล อาการปวดกล้ามเนื้อและพังผืดเป็นกลุ่มอาการปวดที่พบ อันดับแรกของอาการปวดเรื้อรัง ที่มีสาเหตุมาจากการหดเกร็งของกล้ามเนื้อ และสัมพันธ์กับความเครียดเมื่อกกล้ามเนื้อมีการหดตัวมากขึ้น เรื่อย ๆ อาการปวดกล้ามเนื้อโดยทั่วไปไม่มีอันตรายร้ายแรง แต่เป็นปัญหากับคนในวัยทำงานและการดำเนินชีวิตประจำวัน

การศึกษาครั้งนี้เป็นการพัฒนาสิ่งประดิษฐ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิผลและความพึงพอใจของสเปรย์สมุนไพรเพื่อบรรเทาอาการปวดกล้ามเนื้อ กลุ่มงานแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ศึกษากลุ่มตัวอย่างคือ ประชาชนในเขตอำเภอภักดีชุมพล จังหวัดชัยภูมิ ที่มีปัญหาปวดเมื่อยกล้ามเนื้อและมารับการรักษาที่คลินิกแพทย์แผนไทย โรงพยาบาลภักดีชุมพล กลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการคัดเลือกแบบสมัครใจ จำนวน ๕๐ คน ที่มารับบริการที่คลินิกแพทย์แผนไทย OPD คู่ขนานแพทย์แผนไทยและแพทย์แผนปัจจุบัน โดยใช้แบบประเมินประสิทธิผลและความพึงพอใจ จากสิ่งประดิษฐ์คือ สเปรย์สมุนไพรเพื่อบรรเทาอาการปวดกล้ามเนื้อ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา คือความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนใช้สเปรย์สมุนไพรส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง ร้อยละ ๗๙.๘๒ อายุ ๕๐ - ๖๐ ปี ร้อยละ ๔๑.๒๘ การศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ ๓๓.๙๔ ทำงานเกษตรกร ร้อยละ ๕๓.๘๙ มีโรคประจำตัว ความดันโลหิตสูง ร้อยละ ๓๓.๙๔ ใช้นวัตกรรมสเปรย์สมุนไพรเพื่อบรรเทาอาการปวดกล้ามเนื้อ ร้อยละ ๕๓.๒๑ มีอาการปวดเมื่อยบริเวณหลัง ร้อยละ ๓๔.๘๘ สเปรย์สมุนไพรเพื่อบรรเทาอาการปวดกล้ามเนื้อ มีประสิทธิผลร้อยละ ๙๗.๘๙ ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการใช้นวัตกรรมสเปรย์สมุนไพรเพื่อบรรเทาอาการปวดกล้ามเนื้อ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($x\bar{=} ๔.๕๑$, S.D. = ๐.๕๘)

คำสำคัญ : สเปรย์สมุนไพร, ปวดกล้ามเนื้อ

ชื่อสิ่งประดิษฐ์: สเปรย์สมุนไพรบรรเทาอาการปวดกล้ามเนื้อ

ชื่อผู้ประดิษฐ์/คิดค้น: นางพนิดา มากนุชย์ น.ส.ปิยะนันต์ ฝาชัยภูมิ

ผู้นำเสนอผลงาน: นางสาวปิยะนันต์ ฝาชัยภูมิ ตำแหน่ง เจ้าพนักงานสาสุขแพทย์แผนไทย

สถานที่ติดต่อกลับ : โรงพยาบาลภักดีชุมพล จังหวัดชัยภูมิ

มือถือ/E-mail : ๐๙๑-๘๓๙๙๗๖๗ / appliedthaimed@gmail.com

บทนำ (หลักการและเหตุผล)

จากการศึกษา สังเกตพฤติกรรมการทำงานของคนไทยที่เสี่ยงต่อการปวดกล้ามเนื้อในเขตอำเภอภักดีชุมพล จังหวัดชัยภูมิ พบว่าประชาชนส่วนใหญ่จะป่วยด้วยโรคระบบกล้ามเนื้อร้อยละ ๗๕ ซึ่งพบมากในเพศหญิงร้อยละ ๔๐ เพศชาย ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และกรีดยางพารา รวมทั้งอาชีพรับจ้างทั่วไป ซึ่งจะมีการทำงานเป็นเวลานาน บางคนมีการออกแรงมากกับการทำงาน ทำให้มีอาการปวดเมื่อยตามกล้ามเนื้อและข้อ ปวดข้ออักเสบเกิดจากพฤติกรรมเสี่ยงในการปฏิบัติงานของประชาชน โดยส่วนมากมักจะหันไปพึ่งยาที่ทำให้หายปวด เช่น ยาแก้ปวด ยา สเตียรอยด์ ยาชุด หรือยาลูกกลอน เนื่องจากช่วยบรรเทาอาการปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ การบวมและอักเสบของกล้ามเนื้อ ได้รวดเร็ว ซึ่งเป็นความเชื่อและความเคยชินของประชาชนเองที่รับประทานแล้วพอทุเลาหรือหายปวดชั่วคราว แต่ยาชนิดนี้มีความรุนแรงและอาจส่งผลกระทบต่อร่างกายตามมาในภายหลัง

ดังนั้น กลุ่มงานแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกจึงเล็งเห็นความสำคัญตรงนี้ และมีความสนใจที่จะจัดทำสิ่งประดิษฐ์ “สเปรย์สมุนไพรบรรเทาอาการปวดกล้ามเนื้อ” ที่ทำจากสมุนไพรพื้นบ้าน ๓ ชนิด ได้แก่ มะกรูด, ไพล และเหล้าขาว ในอัตราส่วน ๒:๑:๑ เพื่อพัฒนาสูตรใช้และศึกษากับประชาชนที่เสี่ยงต่อการอาการปวดกล้ามเนื้อจากการทำงาน ของประชาชนในอำเภอภักดีชุมพล จังหวัดชัยภูมิ

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของสเปรย์สมุนไพรเพื่อบรรเทาอาการปวดกล้ามเนื้อ
๒. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของประชาชนที่ใช้สเปรย์สมุนไพร

วิธีการพัฒนาสิ่งประดิษฐ์

๑. นำมะกรูด และไพล มาล้างให้สะอาด ผึ่งให้แห้งหรือเส็ดน้ำ และผ่าครึ่ง หรือผ่าแฉก จำนวน ๔๐ ลูก
๒. นำไปใส่ในขวดโหลที่เตรียมไว้ จำนวน ๒ ขวดโหล
๓. เทเหล้าขาวตามลงไป ตามอัตราส่วนที่กำหนด จากนั้นปิดฝาให้สนิท และหมักดองทิ้งไว้ ๒ สัปดาห์ หรือประมาณ ๑๕ วัน
๔. เมื่อหมักดองครบตามเวลาที่กำหนด นำผ้าขาวสะอาด มากรองเอาแต่น้ำหมักใส่ลงไปในขวดสเปรย์ที่เราเตรียมไว้ จำนวน ๕๐ ขวด

๕. นำสติกเกอร์ สรรพคุณ วิธีการใช้ และข้อห้าม ติดฉลากลงไปในช่วง ทั้งหมด ๕๐ เพื่อความเข้าใจและเหมาะสมต่อการใช้สเปรย์

การทดสอบประสิทธิภาพสิ่งประดิษฐ์

จากการทดลองใช้สเปรย์สมุนไพรบรรเทาอาการปวดกล้ามเนื้อ ในกลุ่มตัวอย่าง ประชาชน ที่มารับบริการที่คลินิกแพทย์แผนไทย OPD คู่ขนานแพทย์แผนไทยและแพทย์แผนปัจจุบัน จำนวน ๕๐ คน ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนใช้สเปรย์สมุนไพรส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง ร้อยละ ๗๙.๘๒ อายุ ๕๐ - ๖๐ ปี ร้อยละ ๔๑.๒๘ การศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ ๓๓.๙๔ ทำงานเกษตรกร ร้อยละ ๕๓.๔๙ มีโรคประจำตัว ความดันโลหิตสูง ร้อยละ ๓๓.๙๔ ใช้นวัตกรรมสเปรย์สมุนไพรเพื่อบรรเทาอาการปวดกล้ามเนื้อ ร้อยละ ๕๓.๒๑ มีอาการปวดเมื่อยบริเวณหลัง ร้อยละ ๓๔.๘๘ สเปรย์สมุนไพรเพื่อบรรเทาอาการปวดกล้ามเนื้อ มีประสิทธิผลร้อยละ ๙๗.๘๙ และประชาชนมีความพึงพอใจต่อการใช้สเปรย์สมุนไพรเพื่อบรรเทาอาการปวดกล้ามเนื้อ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($x\bar{=} ๔.๕๑$, S.D. = ๐.๕๘)

ประโยชน์และการนำไปใช้

สิ่งประดิษฐ์ “สเปรย์สมุนไพรเพื่อบรรเทาอาการปวดกล้ามเนื้อ” มีประสิทธิผลและเกิดพึงพอใจต่อกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นอย่างดี รวมทั้งรูปลักษณ์ของขวดบรรจุภัณฑ์ที่ดูน่าใช้ สวยงาม อีกทั้งกลิ่นของสมุนไพรทำให้รู้สึกผ่อนคลายอย่างเป็นธรรมชาติ ซึมเข้าผิวหนังได้อย่างรวดเร็ว และคุณมีคุณสมบัติบรรเทาอาการปวดในผู้ป่วยที่มีอาการปวดกล้ามเนื้อ แต่ยังไม่มีการใช้ของสมุนไพรที่หลากหลายซึ่งทางกลุ่มงานแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกจะได้นำไปพัฒนาสูตรสมุนไพรที่ช่วยบรรเทาอาการปวดในโอกาสครั้งต่อไป

เอกสารอ้างอิง

๑. สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม. (๒๕๔๕). น้ำมันหอมระเหยสารสกัดจากพืชสมุนไพรไทย. สืบค้น ๒๒ เมษายน ๒๕๖๐, จาก <http://www.tisi.go.th/>
๒. รศ.นพ.สมศักดิ์ เทียมเก่า. (๒๕๕๔). กลุ่มอาการปวดกล้ามเนื้อและเนื้อเยื่อพังผืด. สืบค้น ๒๒ เมษายน ๒๕๖๐, <http://haamor.com/th/>